

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים ע - עז, פרשת מקץ תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

פרק שמיני - העלל

דף ע- עא

*תרומה לערל וטמא. *אכילת פסח ותרומה. *שעת אכילה ועשייה. *שמועות מילה.

א. מנין שערל וכל הטמאים לא אוכלים בתרומה 1. לרבי אלעזר בגז"ש תושב ושכיר מפסח, והלימוד תושב ושכיר דפסח מופנה דאל"כ איכא למפרך דבפסח איכא פיגול נותר וטמא וכיון דא"צ לגופיה שדי אף אמלמד ומופנה משתי צדדין. ובו לומר שאין המרת דת פוסלת במעשר, ובערל למימר דאוכל מצה ומרור, איש איש כלשון בנ"א. 2. לר"ע איש איש לרבות ערל וטמא ולא אתי לאונן שנאמר וכל זר, תושב ושכיר להו"א לערבי וגבעוני מהול ולמסקנא להטפת דם ברית לקטן מהול, ולר"א א"צ להטיף.

ב. אכילת פסח ותרומה 1. לר"א אין לאסור אונן בתרומה שנאמר וכל זר למעט אנינות, ועדיף ללמוד מתושב ושכיר ערלות דמחוסר מעשה ומעשה בגופו ענוש כרת לפני הדיבור ומעכבתו בפסח, ואף דאנינות בכל שעה ובנשים ואין בידו לתקן, מ"מ הנך נפישן וערלות עדיפא דכתיב בגופיה דפסח. 2. בעי לר"א דתעכב מילת זכריו בתרומה, ודחי הנך נפישן דמילה בכל שעה, וערלות דגופיה לא מעכבא כ"ש דאחריני. 3. בעי לר"ע נרבה אונן, ותירץ הנך נפישן, וכן מאיש דערלות שייך באיש ולא באשה.

ג. ערלות שלא בזמנה בעי אי מעכבא לענין סיכת קטן ערל בשמן תרומה, ומייתי דאמרינן לגבי קרבן פסח דזכרים שישנם בשעת אכילה ולא בשעת עשיה אוסרים. וזהו 1. קטן שנולד בין עשיה לאכילה ש"מ דדינו כערל, ודחי הרי אינו בר מילה. 2. חלצתו חמה והסתיימו שבעה ימים מעת לעת. 3. כאיב עיניה ונרפא. 4. אביו ואמו היו חבושין ונשתחררו. 5. טומטום שנקרע ונמצא זכר. 6. הוציא ראשו חוץ לפרוזדור, וזנתיה אישתא דאימיה או דמעוי.

ד. השמועות במילה 1. ילפינן דערל מקבל הזאה מאבותינו שבזמן יהושע נימולו ב"א ניסן ועשו פסח דכתיב ויעשו, דאין לומר שעשאוהו בטומאה דתניא שהיו טהורין. 2. פריעת מילה לא ניתנה לאברהם אבינו אלא ליהושע שנאמר שוב מול את ישראל שנית ומעכב מלאכול בתרומה. 3. ישראל לא מלו במדבר משום חולשת הדרך או שלא נשבה להם רוח צפונית כיון שהיו נזופים או כדי שלא יתפזרו ענני הכבוד, אבל בחצי הלילה נשבה רוח צפונית.

סדרה עב

*ערלתו משוכה. *האנשים בתרומה. *הפסולים להזות.

א. מי שערלתו משוכה לב"ה מדאורייתא אוכל בתרומה וגזרו עליו מדרבנן דנראה כערל, והשמועות 1. משוך צריך שימול, ודחי מדרבנן, וטעי בסיפא דלרבי יהודה לא ימול מפני הסכנה וא"ל מימי בן כוזיבא ומקרא דהמול ימול ובריתי הפר דמשמע דהוי מדאורייתא. 2. משוך ונולד מהול אוכלין בתרומה, תיובתא. 3. מח' תנאים אי משוך ונולד מהול וגר מהול וקטן שעבר זמנו ומי שיש לו שתי ערלות נימול רק ביום או אף בלילה, להו"א פליגי אי חיובו מדרבנן ולמסקנא פליגי אי דרשינן וביום דע"כ עבר זמנו חייב מדאורייתא.

ב. סוגי האנשים ואכילתם בתרומה 1. טומטום לא אוכל ונשיו ועבדיו אוכלין, ונשיו זהו בביציו מבחון או דקאי על אמו וקמ"ל אף שאינו מוליד. 2. משוך אוכל. 3. נולד מהול אוכל. 4. אנדרוגינוס אוכל בתרומה ולא בקדשים. 5. טומטום לא אוכל בתרומה ולא בקדשים, וזהו לאביי בספק ערל ולרבא בערל וזהו טעמא לרישא.

ג. איכא פלוגתא אם נימול ביום או בלילה: במשוך, נולד מהול, מהול שנתגייר, קטן שעבר זמנו, ובעל ב' ערלות. ואמרינן מי הכשרים והפסולים להזות 1. ערל, לרבנן כשר בק"ז מטבול יום דנגיעתו בתרומה אוסרת, ולר"ע פסול דמרבה לערל כטמא. 2. טומטום פסול דהוי ספק ערל, אתי נמי כר"ע. 3. חרש פסול. 4. קטן לחכמים פסול כיון דפסול באסיפה ולרבי יהודה כשר דמרבנן מולקחו. 5. אשה לחכמים כשרה דראויה לאסיפה, ולר"י פסולה שנאמר ונתן ולא נתנה. 6. אנדרוגינוס לחכמים כשר ולר"י פסול דהוי ספק אשה.

סדרה עג

*מעשר וביכורים משא"כ בתרומה. *ערל במע"ש.

א. יש בתרומה וביכורים ולא במעשר: חייבים מיתה וחומש, אסורים לזרים והם נכסי כהן ועולים באחד ומאה, וטעונים נט"י והערב שמש. והדברים שיש במעשר וביכורים ולא בתרומה ומנין 1. טעונים הבאת מקום. 2. טעונים וידוי. 3. לת"ק אסורים לאונן שנאמר ותרומת ידך אלו הביכורים והוקשו למעשר, ולר"ש ביכורים שרי כיון דנקראים תרומה. 4. חייבים בביעור ור"ש פוטר, פליגי בהקישא פליגי כנ"ל. 5. אסור לבער מהם בטומאה שנאמר ולא בערתי בטמא מדין פסולי המקודשין, אבל תרומה שרי שנאמר במעשר ממנו למעט תרומה. ואין לומר דאתי לקדשים כיון דאיכא פיגול נותר קרבן מעילה כרת אסור לאונן, משא"כ תרומה שיש בה מיתה חומש אין לה פדיון ואסורה לזרים, והנך דבקדשים נפישן או דכרת חמירא. 6. האוכלן בטומאת עצמן לוקה דילפינן בגז"ש בשעריך מדיני פסולי המקודשין, משא"כ בתרומה דאיכא איסור עשה שנאמר תאכלנו.

ב. ערל אסור בפסח ובעי האם אסור גם במעשר שני דילפינן מפסח או דהוי קל מחמור, והשמועות 1. לא תני במשנה דערל נוהג בתרומה ובביכורים משא"כ במעשר, ודחי תנא ושייר וגבי ביכורים ומעשר שאסור לבער מהם בטומאה, וכן שייר דתרומה וביכורים נוהגין בכל שני שבוע וליכא פדיון. 2. מי שמל ונשתיירו בו ציצין המעכבים את המילה אינו אוכל במעשר, ודחי דאיירי להו"א במעשר בהמה ודחי דתני קדשים ולמסקנא במעשר ראשון וכר"מ שאוסר לזרים. 3. ערל אסור בשתי מעשרות, ותי' דזהו מעשר בהמה ומעשר ראשון. 4. שייר ערל בברייתא של דיני תרומה פרה ומעשר, ודחי דאתי כר"ע דקסבר דערל הוי כטמא דיליף מאיש איש או בגז"ש ממנו ומופני

כדלקמן.

סדרה ער- עה

*קראי ממנו. *הטמאים במע"ש תרומה וביכורים. *מהו פצוע דכא.

א. דרשת קראי ממנו 1. שלשה ממנו נאמרו בפסח, לגופיה, מופנה לגז"ש, והשלישי נכתב אגב בין למ"ד דקרא אתי לעשה ול"ת בנותר ובין למ"ד לתת לו בוקר שני. 2. שלשה ממנו במעשר שני, להיתר גופיה, להנאה בתרומה שנטמאת ולמ"ד ילפינן ממשמרת תרומותי אתי לאפנויי, ולהתיר לסוך בשמן מע"ש שנטמא. ויליף להו"א דשוה בחיים ובמתים וזהו סיכה, ולמסקנא ממנו מגופו או דומיא דלא אכלתי.

ב. דיני הטמאים במעשר שני תרומה וביכורים ומנין 1. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל, איירי בתרומה ולא בחזה ושוק שכן אינה בחזרת, עד אשר יטהר זהו הערב שמש ואיירי בזב בעל שתי ראיות ובמצורע מוסגר דליכא כפרה. 2. טבל ועלה אוכל במעשר מכי אם רחץ, העריב שמשו אוכל בתרומה מובא השמש וטהר, הביא כפרתו אוכל בקדשים, מכפר וטהרה, ותרומה שיש בה מחפ"ז חמירא ממעשר אף שיש בו הד"ס ט"ב משום מיתה או שנאמר נפש ומעשר שוה בכל נפש. 3. אף בדבר שהוא בר כפרה יכול לאכול תרומה כבר בהערב שמש ממלאות ימי טהרה, אבל קדשים רק לאחר הבאת הכפרה שנאמר לכפר ונטהרה. וקדשים חמירי מפנקע"ס דנפישן, או וטהרה מכלל שהיא טמאה ש"מ בתרומה דבקדשים הו"ל לטמויי, והא דקרא איירי גם בגיורת שאינה בתרומה אמרינן דמילי מילי נקט. 4. איכא בתרומה ג' קראי, עד אשר יטהר לא ידעינן במאי יטהר, ובא השמש לא ידעינן לבר כפרה, עד מלאות הו"א בלא טבילה קמ"ל עד אשר יטהר. 5. למ"ד דקרא עד אשר יטהר איירי בבר כפרה א"כ יש בקדשים תרי קראי, ואיצטריך ליולדת דמרוכה זמן טומאתה, ולזב שלא הותר מכללו משא"כ יולדת דיש בה דם טוהר. 6. לגבי שרץ נאמר לאחר הטבילה וטמא עד הערב לתרומה דהוי טבול יום וטהר לגבי מעשר, ואין להפוך משום דחמירא נגיעה דתרומה ממעשר כדאשכחן לגבי אכילה, או נגיעה דתרומה ילפא מבכל קדש לא תגע ומזה שנאמר אזהרת אכילה בלשון נגיעה ש"מ דנגיעה אסורה כאכילה מיהו רק באכילה איכא נטילת נשמה.

ג. פצוע דכא שלא ידע את אשתו אוכלת, ופליגי אי אתי כמ"ד משתמרת לביאה פסולה אוכלת או הואיל וכבר אכלה. ומפרשינן מהו פצוע דכא 1. מי שהביצים שלו נפצעו נקבו נמוקו וחסרו מלא החוט על פני כולה וכלפי רישא, ועטרה כל שהוא מעכבת, ובביצה אחת מחלוקת. 2. זהו דווקא בידי אדם ולא בידי שמים, מדלא נאמר הפצוע וכן דומיא דממזר. 3. פצוע דך וכרות בכולן, דהיינו בגיד או בביצים או בחוטי ביצים. 4. מנין ידעינן מהו המקום, בפצוע דכא להו"א מדלא מנה בו דורות ולמסקנא דומיא דכרות שפכה או כממזר, וכרות שפכה ששופך רק ע"י כריתה משא"כ חוטמו. 5. לר"ה כקולמוס כשירה וכמרזב פסולה דשליט אורא, לר"ח איפכא דקולמוס גריד, ולר"פ תרוייהו כשר ולמעלה מעטרה. 6. נסתם נקב ש"ז והוציא במקום קטנים, להו"א כשר ולמסקנא פסול כיון דשלא במקומה לא מבשלה. 7. נקרע ונסתם בעטרה עצמה, אילו נקרע כשנקרי פסולה, ואי לאו כשירה כיון שחוזר להכשירו. וי"א דבודקים ע"י נהמא חמימא או בגדי צבעונים ונדחה, ורפואת קטן לשרוט בשעורה ולתת חלב ונמלה. 8. המטיל מים משתי מקומות פסול, ואינה הלכה.

סדרה עו

*קדושה בפצוע דכא. *דרשות כשרות דוד.

- א. פצוע דכא ישראל מותר בגיורת ומשוחררת ואסור רק מלבא בקהל ה', ומייתי דכהן פצוע דכא אינו בקדושתו מזה שישראל פצוע דכא שרי בנתינה. והדינים 1. לרב ששת האיסור בנתינה משום לא תתחתן במ ושמ' דליכא קדושה בפצוע דכא. 2. לל"ק דרבא לא תתחתן במ קאי רק על גוי ונתינים אסירי רק מדרבנן משום דיוליד בן לע"ז, ודחי דהרי ממזר יכול להוליד ושרי בנתינה. 3. למסקנא רבנן לא גזרו על פסולים בנתינה. 4. לל"ב דרבא לא שייך לומר לשון חיתון בגוי, שמ' כרב ששת דטעמא דנתינה משום קדושה. והא דאשכחן ששלמה התחתן עם בת פרעה, להו"א גיירה שהרי היתה בת מלך וקשיא דהויא מצרית ראשונה, ולמסקנא נקרא כך מתוך אהבה יתירה.
- ב. עמונים ומואבים הזכרים אסורים לעולם ונקיבותיהם שרו מיד, והדרשות בדוד 1. שאול בירר על דוד, להו"א מיהו אביו ולמסקנא האם הוא בא מפרץ יהיה מלך ואם מזרח יהיה חשוב, ודואג אמר לו שאסור לבא בקהל משום רות המואביה. 2. עמוני ולא עמונית, ולא אמרינן ממזר ולא ממזרת דהוי מוס זר, מצרי ולא מצרית ודחי דמפרש על אשר לא קידמו, ואמרינן דלא היו צריכים לקדם אפילו נשים לקראת נשים משום כל כבודה. 3. פתחת למוסרי, רות המואביה ונעמה העמונית ע"י הדרשה דנקיבותיהם שרו. 4. דוד החזיק את רחבעם בן השנה ואמר נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. 5. מצאתי דוד עבדי, זהו בנות לוט שנאמר הנמצאות בזמן בריחתן מסדום.

✎ דף עז

*גר עמוני. *ר"ז בעמונית. *היתר מצרית ראשונה.

- א. דיני גר עמוני 1. לל"ק בת גר עמוני כשירה לכהונה ודחי פשיטא, דלרבי יהודה כל בת גר היא כבת חלל ופסולה, ולר' יוסי אף בת גר שנשא גיורת כשירה. 2. בעי לפסלה דנילף מכה"ג באלמנה שביאתו בעבירה וחלל שיצירתו בעבירה והצד השווה שאינם ברוב קהל ובתו פסולה, ודחי דבתרוייהו יש צד עבירה. 3. לל"ב בעמוני שנשא בת ישראל, לר"ל פסולה ככה"ג באלמנה דביאתה פסולה, ולרבי יוחנן כשרה ולא יליף.
- ב. תני רבי זכאי 1. לל"ק יליף מבתולה מעמיו דגיורת מפנה דהיינו ששני הוריה מעם אחד כשירה, ואמר לו עמיו מעמיו להכשיר בתולה הבאה משני עממין עמוני ובת ישראל ומהעם העמוני שיש בו שתי עממין, ובת מצרי שני כשרה לכהונה בצד השווה ממצרי שני במצרית שניה שאין ביאתה באיסור ומעמוני בבת ישראל שהנקיבות מותרות. 2. לל"ב אשה עמונית כשרה, בנה מעמוני פסול, בתה מעמוני כשרה לכהונה, ועמוני שבא על בת ישראל בתו פסולה לכהונה, ודחה דכשירה.
- ג. מצרי שרי רק דור שלישי ונקיבות לת"ק דור שלישי ור"ש קיבל דנקיבות מותרות מיד וכן מייתי ק"ז מעמונים שהם איסור עולם. וכיצד דחינן את הק"ו 1. להו"א בגז"ש מעריות וממזר דשוה זכרים לנקיבות, ודחי דאיכא בתרוייהו צד כרת. 2. מחלל דחיבי עשה ואליבא דר"א בן יעקב, ור"ש לא ס"ל כראב"י וקאמר לדידכו הלכה אני אומר. 3. מקרא מסייע לר"ש בנים ולא בנות, ולרבי יהודה נאמר אשר יוולדו הכתוב אסר כל הנולדים, ולר"י אם מצרית ראשונה מותרת כיון דקסבר קהל גרים איקרי קהל לא היה למצרי ראשון עם מי להנשא אא"כ יעבור וישא ולא קתני דאי.

שאלות לחזרה ושינון

- ג. האיבעיא אם ערל אסור במעשר שני, והשמועות (4)
 א. דרשת קראי ממנו (2)
 ג. דיני הטמאים במעשר שני תרומה וביכורים ומנין (6)
 ג. מהו פצוע דכא (8)
 א. נישואי פצוע דכא ומנין (4)
 ג. הדרשות בהיתר דוד המלך (5)
 א. דיני גר עמוני (3)
 ג. תני רבי זכאי (2)
 ג. ק"ו דר"ש במצרית והדחיות (3)

- פרק שמיני- הערל
 א. מנין שערל וכל הטמאים לא אוכלים בתרומה (2)
 ג. אכילת פסח ותרומה (3)
 ג. מהו זכרים שישנם בשעת אכילת הפסח ולא בעשיה (6)
 ד. השמועות במילה (3)
 א. דין מי שערלתו משובה, והשמועות (3)
 ג. סוגי האנשים ואכילתם בתרומה (5)
 ג. מי הכשרים והפסולים להזות (6)
 א. הדברים שיש במעשר וביכורים ולא בתרומה ומנין (6)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

- מכות שבועות
 עבודה זרה הוריות
 זבחים
 מנחות
 חולין
 בכורות עם הקדמות ומושגים
 ערכין-תמורה
 כריתות-מעילה
 נדה

- יבמות
 כתובות
 נדרים
 נזיר סוטה
 גיטין
 קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא
 נבא קמא
 נבא מציעא
 נבא בתרא א-ב
 סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

- ברכות עם מחודדין בפ"ד.
 שבת מהדורה חדשה.
 עירובין
 פסחים
 שקלים ר"ה
 יומא
 סוכה
 ביצה תענית
 מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
 מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

- נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
 בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
 עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.
 שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
 קיצור חודים מנוקד ומסודר.
 קיצור אלשין רות
 קיצור אלשין אסתר
 קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.
 באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
 איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
 הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל
 לפרטים תגובות והערות:
yesodot100@gmail.com

~115~

המוערכת